

Една от основните видове музикална дейност в детската градина е възприемането на музика. Тя се изразява преди всичко в уменията активно да се чувства и емоционално преживява музиката. Наред с това децата опознават и се учат да разграничават някои елементи и средства на музикалната изразност (мелодия, метроритъм, темпо, динамика, тембър и т.н.).

Репертоар за слушане на музика

В детската градина децата се запознават с достъпни за тях художествени образци от съвременна, класическа и народна музика. Те слушат предимно вокални произведения, чийто словесен текст улеснява възприемането на музиката. Това са песните, които предстои да се разучават и изпълняват от децата. Те са изградени с по-пестеливи музикално-изразни средства - мелодия в ограничен диапазон, леки интонационни ходове, облекчена фактура и т.н. Предвиждат се и песни само за слушане, които не се изпълняват от децата, тъй като надвишават певческите им възможности, но откриват пред тях още един път за обогатяване на музикалния им опит.

Децата в детската градина се приучват да слушат и инструментални произведения. Като своеобразен преход към изграждане на умения за възприемане на инструментална музика служат познатите песни, слушани или изпълнявани вече от децата, които те трябва да разпознават само по инструменталното им звучене, без помощта на текста. Със същата цел се използват песни с по-разширено инструментално въведение, с илюстративен, изобразителен характер, което да подсказва на децата съдържанието и музикално-художествения образ на песента.

Широко са застъпени музикални пиеси с програмно съдържание. При тях се използват елементите на изобразителност в музиката, които предизвикват у децата конкретни представи, свързани със звуци, възприемани от тях в природата (из „Карнавал на животните” от Сен-Санс- „Кокошки и петли”, „Дългоухи личности”, „Слон”, „Птичи хор” и др.). Някои музикални творби дават повод за разнообразни асоциации, които възникват нерядко и под влияние на заглавието, („Баба Меца на разходка” и „Скарали се две петлета” от Ал. Райчев, „Влак” и „Оловни войници” от П. Хаджиев и др.)

Репертоарът за слушане на музика включва, макар и по-малко, произведения,

изразяващи настроения. На основата на общността в преживяванията и чувствата под влияние и на разясненията на учителката постепенно се изграждат елементарни умения за схващане и разбиране на характерната, силната страна на музикалното изкуство- изразяването на състояния(бодрост, жизнерадост, веселие, тъга, спокойствие и пр.)

Значително място заемат музикалните произведения с определен жанров, най-вече танцувален характер(марш, валс, хоро, ръченица и др.) , при които свързването на музиката с двигателните усещания или действия я доближава до възможностите за възприемане от децата.

Ценен източник за първи музикални впечатления е родният фолклор. В репертоара за слушане на музика влизат много народни песни, припявания, хора и хороводи, ръченици и пр., в чиито прости и изразителни мелодии, са предадени близки за децата образи, събития, настроения и предизвикват у тях положителни емоции още от най- ранна възраст.

Задачи при възприемането на музика

1. Децата се приучват да изслушват с интерес и с устойчиво слухово внимание музиката.
2. Насочват се да възприемат емоционално музикалните творби, да чувстват общото настроение и да проследяват развитието на художественото съдържание.
3. Учат се да забелязват изразителната сила на достъпни за тях елементи и средства на музикалния „език”(мелодия, темпо, динамика...)
4. Развива се музикалната памет, умения да запомнят и разпознават слушани музикални произведения. Приучват се да различават, като сравняват контрастни по характер и различни по вид музикални творби- марш от приспивна песен, хоро, валс и пр., пайдушко от право хоро, ръченица и т.н.

5. Запознават се с някои музикални инструменти, като пиано, цигулка, гайда, тъпан и детски музикални инструменти- външен вид, звучност, начин на звукоизвличане.

6. Полагат се основите на елементарна осведоменост и култура в областта на музикалното изкуство.

Тези задачи се осъществяват последователно на основата на разнообразен музикален материал, чието съдържание, чувства и настроения постепенно се обогатяват, разширява се кръгът от жизнени явления, предадени чрез музиката, което води до обогатяване и усложняване на музикално-изразните средства. В резултат на тази дейност у децата се развива музикалният слух и музикалната памет, натрупва се запас от музикално- слухови представи, разнообразни впечатления и знания за музиката, изграждат се слушателски умения, които ще прераснат след време в художествен вкус и оценъчен критерий.

Последователността в усложняването на задачите при възприемането на музика в различните възрастови групи може да се види от приложената таблица.

Методика на работата при възприемането на музика. Възприемането на музика се изразява с две основни действия:

-прослушване на цели музикални произведения;

-прослушване на части от цели музикални произведения,

В практиката на детските градини по-широко е застъпено възприемането на цели музикални творби от децата. Послушването на части на части от тях се използва по-пестеливо , когато вниманието на децата трябва да се насочи към някои по-ярко изразени елементи или средства на музикалния „език”, за да се достигне посредством анализ-синтез до по-задълбочено и по-осъзнато отношение към музиката.

Сложният процес за развитие на слушателски умения у децата предполага използването на различни методи, форми и похвати на работа : образец-художествено изпълнение на музикалното произведение, беседа, словесни обяснения, съчетани с показ, слухово и зрително онагледяване и т.н.

Успешното разрешаване на възпитателните и образователните задачи при възприемането на музика зависи до най-голяма степен от изпълнението на музикалната творба , която трябва да прозвучи в нейния най-привлекателен вид, и от убедеността на учителката в красотата на музиката .Нейното доброжелателно отношение се долавя от децата и силно им влияе.

От значение е още и предварителната нагласа за внимателно, заинтересовано изслушване, както и ориентирането на децата към предстоящата за възприемане музикална пиеса. Това се осъществява нерядко и с помощта на други средства(стих, картина, разказ,играчки, куклени етюди и пр.).

Първоначалното прослушване се свързва с по-общи и елементарни задачи от художествено-естетически характер, като например определяне вида (жанра) на музикалното произведение , изказване на впечатления от творбата , които включват определения на настроението и характера , разкриване на съдържанието , на музикално-художествените образи и пр.

От особено значение е умението , с което учителката ще анализира изслушаното музикално произведение. Тя може да използва различни игрови похвати и други източници за допълнителна информация, за да го доближи до възможностите за възприемане от децата.

Учителката си служи с нагледно-слухови прийоми –литературни произведения (стих, разказ, гатанка, кратка приказка и др.) , свързани със съдържанието и характера на музиката или с фрагменти от слушаното музикално произведение. Тези литературни музикални цитати , насочени към подчертаване на характерни особености в творбата , са особено ценни за изграждане на умения за